№ 12 Յունվարի 24 (փետրվարի 5) 1881 Յունվարի 24 (փետրվարի 5) № 12

ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կէս տարվանը 6 րուբլ։
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція «Мшакъ»

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի եւ տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

„ՄՇԱԿ"
ԼՐԱԳԻՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ
1881 *թուին*
(ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ)

Կը հրատարակվի նոյն դիրքով և նոյն պրօգրամմայով ԱՄԵՆ ՕՐ *(բացի տօն և տօներին հետևեալ օրերից)։*

ՊՐՕԳՐԱՄՄԱ. I. *Տէրութեան կարգադրութիւններ,* II *Առաջնորդող յօդուածներ,* III *Ներքին տեսութիւն,* IV *Արտաքին տեսութիւն,* V *Խառն լուրեր,* VI *Հեռագիրներ,* VII *Ֆելիետօն և Բանասիրական,* VIII *Յայտարարութիւններ։*

ԼՐԱԳՐԻ ԳԻՆԸ, *տարեկան* 10 *րուբլ, կէս տարվան* 6 *ր., հինգ ամս.* 5 *ր., չորս ամս.* 4 *ր., երեք ամս.* 3. *ր. երկու ամս.* 2 *ր. և մի ամս.* 1 *րուբլ։*

Գրվել կարելի է խմբագրութեան մէջ հետևեալ հասցէով. Тифлисъ, редакція «Мшакъ».

Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ներքին տեսութիւն։ Նամակ Երևանից։ — Արտաքին տեսութիւն։ Անգլիա։ Գերմանիա։ Արտաքին լուրեր։ — Խառն լուրեր։ — «Մշակի» հեռագիրներ։ — Յայտարարութիւններ։ — Բանասիրական։ Դաւիթ բէկ։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԵՐԵՒԱՆԻՑ

—

Յունվարի 17

Երէկ, ամսիս 16-ին, ըստ առաջարկութեան պ. Նահանգապետի, հանգուցեալ գեներալ Տէր-Ղուկասեանի հոգեհանգիստը կատարվեց Ս. Պօղոս-Պետրոսի եկեղեցում, ուր ներկայ էր մաղթանքին նորին գերազանցութիւնը, հայոց երկսեռ դպրոցների աշակերտուհիք և աշակերտք և մեծ բազմութիւն ժողովրդեան։ Եկեղեցում տեղ չը լինելով, Թեմական դպրանոցի աշակերտներն ու վարժապետները և տեսուչն ու հոգաբարձուներից ոմանք գաւթումն էին կանգնած գլխաբաց։ Այդ օրը հոգեհանգիստ կատարեց ռուս եկեղեցին եւս։—

Ամսիս 16-ին երեկոյեան ժամի 6-ին նիստ էր նշանակված քաղ. վարչութեան մէջ. ժողովեցան ժամի 7-ին։ Քաղաքագլխի բացակայութեան պատճառով նրա պաշտօնը կատարում էր վարչ. անդամ պ. Վասակ Պապաջանեանցը։ Նիստի ժամանակ կատարեալ անկարգութիւն էր տիրում դահլիճում, որովհետև նախ նախագահը չը կարողացաւ բաւարար կերպով բացատրել ռուս լեզուով կարդացված զեկուցման հանգամանքները, երկրորդ որ նախագահի և վարչութեան անդամ Աւետեանցի մէջ զեկուցման մասերը այս կերպ թէ այն կերպ բացատրվելու մասին երկար վէճ բացվեց, որ միանգամայն ձանձրացրեց լսողներին, երրորդ՝ Թուրքերը ինչպէս միշտ, այժմ աւելի եւս կողմնապահութիւն արին մի Թուրք իրաւասուի, որ առանց իրաւունքի զօրքերի բնակարան վարձելու նպատակով ժողոված տուրքը վատնել էր այլ և այլ նպատակների համար և ուրեմն իր ձեռքով ժողոված գումարը չէր ներկայացրել օրինաւոր կարգով վարչութեանը. սրա մասին նա պէտք է պատասխանատւութեան ենթարկվէր։ Բայց վճիռ չը կայանալու համար Թուրք իրաւասուները թողեցին, դուրս գնացին դահլիճից և այսպիսով, ձայների օրինաւոր թիւը պակսելով, նախագահը փակեց նիստը։ Ձայնաւորները ցրվեցան զայրացած և մի և նոյն ժամանակ գնահատելով պ. Յ. Ղորղանեանցի դերազանցութիւնը։

***

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԱ.

—

Լօնդօնից հաղորդում են, որ յունվարի 7-ին անգլիական պարլամենտի մէջ դեռ ևս քննվում էր այն պատասխանը, որ պէտք է տրվի անգլիական թագուհու գահական ճառին։ Համայնքների ժողովի անդամներից մէկը առաջարկել էր այլեւս չը հեռացնել իրլանդական ֆերմերներին կապալով վերցրած կալուածներից, մինչև պարլամենտը կալուածական նոր օրէնք հրատարակէ։ Ժո-

---

ԴԱՒԻԹ ԲԷԿ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ

(1722—1728)

—

ԺԲ.

Երբ մէլիք Դաւիթը աշխատում էր Սիւբիի աջակցութիւնը որսալ, նրան իր նոր նենգաւորութիւնների գործիք դարձնել, այդ ժամանակ մէլիք Ֆրանգիւլը տխուր, յուսահատական դրութեան մէջ դուրս եկաւ խանի վրանից։ Նա գնացել էր խանի մօտ խնդրելու, որ Գենուագի և Բարգիւշատի մէլիքութիւնը իրան յանձնէ, բայց մերժում ստացաւ, թէև խոստանում էր իւրաքանչիւր տարի վճարել խանին հինգ հազար թուման փող, երեք հազար թաղար ցորեան, երկու հազար թաղար գարի, և ամեն տարի երկու հատ գեղեցիկ հայ աղջիկներ հարեմի համար։

Դուրս գալով խանի վրանից, նա մոլորվածի նման, չը գիտէր դէպի ո՛ր կողմը գնալ։ Գնալ իր իշխանը, ուր ամօթալի դէմքով պիտի հանդիպէր մէլիք Դաւիթին,—այդ մեռնելու չափ անտանելի էր նրան։ Նա իր շահերը բաժանեց մէլիք Դաւիթից, թողեց նրան և սկսեց առանձին գործել, վստահացած լինելով, թէ յաջողութիւն կը գտնէ և միայնակ Գենուագը ու Բարգիւշատը իր ձեռքը կը գցէ։ Իսկ այժմ նրա բոլոր յոյսերը ի զուր անցան։ Նա այնքան չէր ցաւում, որ զրկվում է երկու հարուստ գաւառների իշխանութիւնից, որքան ամաչում էր հանդիպել մէլիք Դաւիթին և լսել նրա այսօրինակ հեգնական խօսքերը.—բարեկամ, «չունը չան թաթը չի կոխի», դու ուզում էիր հալվան մենակ ուտել և ընկերիդ չը տալ, դրա համար էլ Աստուած քեզ պատժեց։ Ի հարկէ, եթէ մէլիք Ֆրանգիւլին յայտնի լինէր իր ընկերոջ գտած նախատական ընդունելութիւնը Սիւբիի մօտ, նա այնքան չէր տանջվի և բոլորովին յուսակտուր չէր լինի։ Նա կը մտածէր եթէ ոչ այսօր, գուցէ վաղը, միւս օրը դարձեալ կարող էր հասնել իր նպատակին։ Բայց նա հաւատացած էր, որ որքան էլ թշնամական լինէին աղջկայ յարաբերութիւնները հօր հետ, դարձեալ Սիւբին իր հօր կողմը կը բռնէր։ Այժմ ինչ անել, ո՛ւր գնալ։ Նա մնացել էր մոլորված։ Հպարտութիւնը խեղդում էր նրան։ Մտածում էր գնալ, ձի նստել և գիշերով հեռանալ, առանց մէլիք Դաւիթի կամ մի այլ մարդու հետ տեսնվելու։ Գոնէ այսպիսով ազատ կը մնար ամօթից և նախատինքից։ Բայց ո՛ւր գնալ,—այդ հարցը դարձեալ դժուարութեան մէջ էր դնում նրան. գնալ իր տունը։ Բայց ինչ երեսով նայել իր կնոջ, իր որդիների վրա, որոնք մեծ անհամբերութեամբ սպասում են նրա վերադարձին, սպասում են ողջունել նրան նոր փառքով, Գենուագի և Բարգիւշատի մէլիքութիւնը ստացած։ Ի՞նչ պատասխան տալ իր տանուտէրներին, որոնց առաջմանէ գրած էր, թէ նա արդէն ստացել է այդ երկու գաւառների իշխանութիւնը և մէլիք Դաւիթը կորցրել է իր նշանակութիւնը։

Մի հզօր պաշտպան, մի զօրեղ ձեռք պէտք էր, որ նրան դուրս բերէր իր անել դրութիւնից։ Ո՞ւմը դիմել, ո՛ւմ օգնութիւնը խնդրել։ Խանից նա մերժվեցաւ։ Այժմ ո՛վ կարող էր ազդել, ներգործել խանի վրա։ Ո՞վ կարող էր միջնորդ և բարեխօս լինել նրա և խանի մէջ։ Նա մտաբերեց ցեղի իմամին, մի մարդու, որին բոլորը պաշտում էին, թէ խանը և թէ նրա մահմետական ժողովուրդը։ Եւ առանց իրան հաշիւ տալու, նա սկսեց անգիտակցաբար իր անվճռական քայլերը ուղղել դէպի նրա վրանը։ Նա միայնակ էր, իր հետ ունէր ծառաներից մէկը միայն։ Իմամի վրանը գտնվում էր բաւական հեռու, Ջալարեանների չադրների մօտ։ Պէտք էր անցնել մի քանի բլուրներ, մի քանի ձորեր։ Մէլիք Ֆրանգիւլը ցանկանում էր, որ այդ ճանապարհը աւելի ևս երկար լինէր, մինչև աշխարհիս ծայրը, որ գնար, գնար և չը հասնէր։ Միթէ ակամայ էր գնում նա, թէ ցանկանում էր՝ ճանապարհի երկարութեան ընթացքում աւելի լաւ խորհել, աւելի լաւ քննադատել այն ձեռնարկութիւնը, որին դիմում էր... Առ այժմ դարդակ յոյսը նրան աւելի էր մխիթարում, քան կատարված իրողութիւնը, որ թանգ գնով պիտի ստանար... Գիշերային խաւարը ծածկում էր նրան ուշացած հովիւների տեսութիւնից, որ անցնում էին լեռների միջով։ Ի՛նչ լաւ կը լինէր, որ միշտ գիշեր լինէր և նրան ոչ ոք չը տեսնէր։ Նա նմանում էր մի գողի, որ մթութիւն է սիրում։ Նա նմանում էր մի եղեռնագործի, որ փախչում է մարդկային հասարակութիւնից, անապատների խուլութեան մէջ հանդըստացնելու խղճի խայթը...

Կէս ճանապարհի վրա նա կանգ առեց։ Մի քանի րոպէ մնաց մոլոված գետնի հետ։ Չը գիտէր յետ դառնալ, թէ առա՛ջ գնալ։ Նրա սիրտը բաբախում էր և գլխի մէջ կատարվում էր խառն մտածութիւնների մի ամբողջ պատերազմ։ Վճռեց յետ դառնալ։ Բայց այժմ ոչ այն ճանապարհով, որով եկել էր, կարծես, ճանապարհի տարբերութիւնը կարող էր հանգստացնել նրան։ Յանկարծ յիշեց նա խանի խօսքը, որի հիման վրա մերժեց նրան Գենուագի և Բարգիւշատի մէլիքութիւնը. «Թորոս իշխանի հետ ունեցած մեր այժմեան բարեկամական յարաբերութիւնները թոյլ չեն տալիս ինձ այդ երկու գաւառների կառավարութիւնը յանձնել մի այնպիսի մարդու, որին իշխանը իրան թշնամի է համարում»։

Ուրեմն նա չը կամեցաւ վիրաւորել իշխանի անձնասիրութիւնը, չը կամեցաւ նրա աներոջ (Ստեփաննոսի) երկրները յանձնել մի մարդու, որը Թորոսի ընտանիքի հետ տոհմային թշնամութիւն ունէր։ Այդ յիմար պարսիկը, մտածում էր մէլիքը, եթէ խելք ունենար, պէտք է օգուտ քաղէր այդ հանգամանքից, պէտք է բռնութեամբ գրաւած երկրների կառավարութիւնը յանձնէր հէնց իրան, որովհետև նրանց նախկին տիրոջ թշնամին էր ինքը։ Դրանով աւելի ապահովացրած կը լինէր խանը իր իշխանութիւնը այդ երկրների վրա։ Միւս կողմից, մէլիքին տանջում էր մի այլ միտք. Թորոսը այնքան հպարտ էր, ի հարկէ, չէր ցանկանայ փողով գրաւել խանին և կրկին ձեռք բերել այդ երկրների իշխանութիւնը իր կնոջ եղբօր՝ Ստեփաննոսի համար, որին այսօր գերութիւնից ազատեց, որը այդ երկրների օրինաւոր տէրը և ժառանգն էր։ Նա կը պատրաստվէր զէնքի ուժով գրաւված երկրները յետ խլել նոյնպէս զէնքով։—Այդ բոլորը նա յայտնեց խանին, յայտնեց, որ այդ երկրների կառավարութիւնը իրան յանձնելը միակ երաշխաւորութիւնն է խանի իշխանութիւնը նրանց վրա հաստատ պահելու համար։ Բայց «յիմար» պարսիկը չը հասկացաւ. նա աւելի գերադասեց իր կեղծ բարեկամութիւնը Թորոսի հետ, քան մէլիք Ֆրանգիւլի հաւատարիմ ծառայութիւնը։

Բայց ինչպէս կարող էր մէլիք Ֆրանգիւլը այդ բոլոր անարգանքը տանել։ Ինքը թշնամի էր Թորոսի հետ, իր հայրը թշնամի էր նրա հօր հետ, իր պապը թշնամի էր նրա պապի հետ։ Այդ երկու ընտանիքների մէջ ատելութիւնը անցել էր սերունդից սերունդ և կնքված էր բազմաթիւ զոհերի արիւնով։ Այժմ նոյն մարդը դուրս էր գալիս իր առջև որպէս մի հզօր ախոյեան։ Պէտք էր ընկճվէլ նրա առջև։ Այդ անկարելի էր։ Պէտք էր ջարդուփշուր անել նրա դիտաւորութիւնները։ Թէև մէլիքին չը յաջողվեցաւ Ստեփաննոսին խեղդել տալ բանտի մէջ, թէև նրան չը յաջողվեցաւ հայ գերիներին մաշել տալ բանտի մէջ,—բայց նա պէտք է յաջողեցնէ Գենուագի և Բարգիւշատի մէլիքը լինել, թէև այդ իշխանութիւնը գնվելու լինէր այն բանով, որ աշխարհի մէջ ամենաթանգագինը և ամենասուրբն է նրա համար... Այդ մտքով նա կրկին յետ դարձաւ և շարունակեց իր ճանապարհը դէպի իմամի վրանը։

Մի քանի րոպէ առաջ նա գտնվում էր տատանման մէջ։ Իսկ այժմ նախանձը, ատելութիւնը, կոյր փառասիրութիւնը եռ էին գալիս նրա սրտում։ Մի քանի րոպէ առաջ նրան տանջում էր միայն ամօթի և հպարտութեան զգացմունքը, իսկ այժմ նրան բորբոքում էր վրէժխնդրութեան կիրքը։ Պէտք էր պատժել Թորոսին, այնուհետև նրա բոլոր թշնամիները կորագլուխ կը լինէին նրա առջև։

Ճանապարհին նա ստեղծեց մի ամբողջ պատմութիւն, ու՛ր առիթով պիտի ներկայանար իմամին։ Նրա ուղեղը, որ մինչև այժմ բոլորովին մաշված էր, նրա մտածութիւնները, որ մինչև այժմ խառնաշփոթ դրութեան մէջ էին, յանկարծ որոշ կերպարանք ստացան։ Նա այժմ այնքան արագ էր գնում, որ ծառան հազիւ կարողանում էր հետևել նրան։ Քառորդ ժամից յետոյ նա հասաւ իմամի վրանին։

*Իմամի վրանը իր պարզութեամբ չէր զանազանվում հասարակ հովիւների չադրներից։ Այստեղ չը կային ոչ նուրբ, մետաքսեղէն կերպասներ և ոչ թանգագին շալեր։ Աստուծոյ մարդը, կրօնի զօրավիգը իրան հեռու էր պահում աշխարհի փառքից և կեանքի շքեղութիւնից, եթէ ոչ ներքուստ, գոնէ արտաքուստ։ Նա նստած էր հասարակ թաղիքի վրա և նրա մօտ դրած էին մի քանի գրքեր։ Մի կողմում կուչ էր եկած դէրվիշը և պատմում էր զանազան բժշկական հրաշալիքներ։ Վրանում ուրիշ ոչ ոք չը կար. մի մօրուքաւոր սպասաւոր միայն կանգնած էր այնտեղ և երբեմն նորոգում էր իմամի չիբուխը, վառում էր, առաջ ինքն էր ծխում, յետոյ տալիս էր նրան։ Դէրվիշը խօսում էր Լօկմանի *)*

---

*) Լօկման պարսից և արաբական աւանդութիւնների մէջ համարվում է բժշկութեան առաջին հեղինակը։

զ-ր երկար վիճաբանութիւններից յետոյ ձայների մեծամասնութեամբ մերժեց այդ առաջարկութիւնը:

Որովհետև պարլամենտի անդամները դիտմամբ երկարացնում են վիճաբանութիւնները, կառավարութիւնը մտադիր է առաջ մի օրինագիծ առաջարկել վիճաբանութիւնը կանոնաւորելու համար և այս բացառական օրէնքներ Իրլանդացիների դէմ:

Մանչեստրից ստացված պօլիցիական տեղեկագիրներից երևում է, որ թէ այնտեղ և թէ անգլիական այլ քաղաքների մէջ անդադար գալիս են կասկածաւոր Իրլանդացիներ, որոնք առիթ տալիս են պօլիցիային բացառական միջոցներ դիմել, մանաւանդ Բիրմինգամի մէջ, որտեղ զէնքերի գործարաններ և պահեստներ կան:

Լանկաստերի կոմսութեան մէջ եղած քարածուխի հանքերի մէջ աշխատող բանւորների կողմից աշխատանքների դադարեցնելը սպառնացող դրութիւն է ստանում: 60,000 մշակներից 5,000 դադարեցրին իրանց աշխատանքները և քարածուխի գինը այդ պատճառով բարձրանում է: Աշխատող մշակները մի մեծ կռիւ ունեցան չաշխատողների հետ, որի դադարեցնելու համար պօլիցիան ստիպված էր միջամտել: Կռիւն այնքան սաստկացաւ, որ պօլիցիականները ստիպված էին փախչել: Պօլիցիականներից շատերը ծանր վէրքեր ըստացան: Այդ կոմսութեան մէջ մեծ անկարգութիւններ են տիրում և այդ պատճառով այնտեղ զօրքեր են ուղարկված:

Լրագիրների մէջ Իրլանդիայի մասին կարդում ենք հետևեալը: Անգլիական պահպանողական և ազատամիտ մամուլը իրաւացի կերպով նկատում է, որ Իրլանդիայի դրութիւնը կատարելապէս անտանելի է: Մարդիկ միասին չեն կարող ապրել մի երկրի մէջ, որտեղ տիրում է փոխադարձ ատելութիւն և թշնամութիւն: Վերջին ամիսներում կալուածական յանցանքները անդադար կրկնվում են, երկրի մէջ գաղտնի իշխանութիւն է հաստատվել, որից շատերը սարսափում են: Այդ իշխանութիւնը ա ռ ա ն ձ ն ա ց ն ո ւ մ է իր թշնամիներին: Ա ռ ա ն ձ ն ա ց ն ե լ ո ւ գործը վերջին ամիսներում աւելի շուտ շուտ է կատարվում: Առանձնացնելը հետևեալ նշանակութիւն ունի. երբ մի մարդ ընդդէմ է ֆերմերներին և „կալուածական միութեանը“, այս վերջինի կարգադրութեամբ վաճառականները նրա վրա ոչինչ չեն ծախում, հացթուխները հաց չեն տալիս: Նա զրկվում է ամեն բանից, անկարող է յարաբերութիւններ ունենալ իր ծանօթների և բարեկամների հետ, որոնք նրանից հեռանում են երբեմն ակամայ, որովհետև վախենում են իրանք էլ նոյն դրութեանը ենթարկվել: Առանձնացած մարդը ստիպված է մի ուրիշ գիւղ, կամ քաղաք տեղափոխվել, բայց նրան հետևում են գաղտնի իշխանութեան հրահանգները և այդ նոր տեղն էլ նա մի և նոյն վիճակի է ենթարկվում:

Նորերումս կառավարութեան անդամներից մէկը համայնքների ժողովի մէջ բոլորովին իրաւացի կերպով նկատեց, որ Իրլանդիայի մէջ կազմվել է ամենազօր, աներկիւղ և անողոք մի կառավարութիւն, որի նմանը երբէք չէ եղել աշխարհի մէջ: Այդ անանուն, գաղտնի կառավարութիւնը տիրացել է Իրլանդիային: Օրինաւոր և գաղտնի կառավարութեան մէջ բացարձակ պատերազմ կայ: Տեսնենք, կը կարողանա՞ արդեօք Գլադստոնի կառավարութիւնը բարեմիտ օրէնքներով, թէպէտ ուշ, վերականգնել կարգապահութիւնը Իրլանդիայի մէջ և վերջ դնել արիւնհեղութեանը, թէ նա ստիպված կը լինի դիմել անգլիական զօրքերի ոյժին և դարձեալ արիւն թափել:

Այս ցաւալի դրութիւնը իր պատմական պատճառներն ունի: Այդ դրութիւնը ըստեղծվել է դարերով, նոյն մարդկերանց աչքի առաջ, որոնք այժմ բողոքում են գաղտնի կառավարութեան անկարգութիւնների դէմ: Այդ դրութիւնը հետևանք է ժողովուրդի դարևոր նիւթական պակասութեան և աղքատութեան:

Լորդերի ժողովը, որի իւրաքանչիւր անդամը ծանօթ է պատմութեան հետ, մի յանցանք գործեց, մերժելով անցեալ տարի Գլադստոնի օրինագիծը իրլանդացի ֆերմերների դրութիւնը բարւոքելու մասին, մանաւանդ որ այդ օրինագիծը արդէն ընդունված և հաստատված էր համայնքների ժողովի մէջ:

Լրագիրները ստատիստիքական տեղեկութիւններ և ճիշտ թուանշաններ են ցոյց տալիս, որոնք ապացուցանում են իրլանդացի երկրագործների թշուառ դրութիւնը և վկայում են, որ կատարված գործերը և յանցանքները Իրլանդիայի մէջ անխուսափելի էին:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Լրագիրների մէջ կարդում ենք, որ գերմանական կառավարութիւնը նախագծել է մի օրէնք մշակներին ապահովելու համար զանազան դժբաղդ դէպքերի դէմ: Այդ օրէնքի բովանդակութիւնը հետևեալն է:

Օրէնքից կարող են օգուտ քաղել գործարանների մէջ աշխատող մշակները և պաշտօնակատարները, որոնց ռոճիկը 2,000 մարկից աւելի չէ: Այդ նպատակի համար Բերլինի մէջ պէտք է հիմնվի կայսերական ապահովական հիմնարկութիւն: Այդ հիմնարկութեան կազմակերպութիւնը և վարչութիւնը որոշվում է մի առանձին օրէնքով, որ պէտք է կազմվի միացեալ խորհուրդից և հաստատվի գերմանական կայսրից: Ապահովութեան պայմանները կորոշվեն առանձին տարիֆով, որ իւրաքանչիւր հինգ տարուց յետոյ պէտք է վերաքննվի: Ապահովութեան առարկան պէտք է լինի այն վնասը, որ պատճառում է որ և է վէրք, կամ վնասում է մշակի մարմնի մի անդամին, որի պատճառով մշակը չէ կարող աշխատել գոնեա չորս շաբաթ, կամ մեռնում է: Ապահովութեան համար 750 մարկ ստացող բանւորի համար գործարանատէրը պէտք է վճարէ այդ գումարի $^{2}/_{3}$, իսկ աղքատներին հովանաւորող ընկերութիւնը $^{1}/_{3}$: Գործարանատէրերը կարող են այդ փողերը հանել բանւորի ռոճկից, միայն նրան պէտք է

վրա, ասում էր, երբ նա ծերացաւ, հազար ինն հարիւր վաթսուն տարեկան դարձաւ, այդ ժամանակ պատրաստեց «կենդանութեան կաթիլները», և իր աշակերտներին՝ Ալասթուին ու Աֆլաթունին *) յանձնելով, պատուիրեց նրանց, երբ ինքը կը մեռնի, այն հեղուկից երեք կաթիլ կաթեցնեն իր բերանը, և ինքը իսկոյն կը կենդանանայ: Երբ նա մեռաւ, Աֆլաթունը վեր առեց հեղուկը, որ իր վարպետի պատուէրի համեմատ, երեք կաթիլ կաթեցնէ նրա բերանը: Դեռ առաջին կաթիլն էր կաթեցրել, այդ միջոցին սատանան աներևոյթ կերպով անցաւ նրա մօտից, թևքով զարկեց սրուակին և հեղուկը թափեց: Լօկմանի մարմնի մի մասը միայն կենդանացաւ. ոտքերից մինչև պորտը, միւս մասը՝ մէջքից մինչև գլուխը մնաց մեռած: Այդ դրութեան մէջ ապրեց նա մինչև երկու հազար տարի: Ոտքերը կենդանի էին, ման էին գալիս, բայց գլուխը, թևքերը, մէջքը սկսեց հետզհետէ լուծվել, փըտել և հող դառնալ: Նրա աշակերտների բոլոր ջանքը չը կարողացաւ կենդանացնել նրա մարմնի մեռած մասը, որովհետև Լօկմանը «կենդանութեան կաթիլների» գաղտնիքը իր մօտ էր պահել:

—Բայց սատանան ինչ թշնամութիւն ունէր Լօկմանի հետ, հարցրեց իմամը:

—Սատանան ում հետ թշնամի չէ, պատասխանեց դէրվիշը,—այդ էլ բաւական էր, որ Լօկմանը իր բժշկական դարմաններով պատերազմում էր մահուան դէմ և ամեն օր հարիւրաւոր հիւանդների կեանք և առողջութիւն էր պարգևում: Իսկ կեանքը հակառակ է սատանային. նա մահուան և գերեզմանի իշխանն է:

Նրանց խօսակցութիւնը ընդհատեց սպասաւորը, յայտնելով, թէ մէլիք Ֆրանգիւլը խնդրում է ներկայանալ: Իմամը մի քանի վայրկեան մտածութեան մէջ ընկաւ, թէ ինչպէս ընդունէ այդ «գաւուրին», յետոյ հրամայեց վրանի մի կողմում տարածել մի կապերտի կտոր, որ նա գայ, նստէ նրա վրա, որպէս զի միւս օթոցները չը պղծէ: Իսկ այդ կապերտի կտորը կարելի էր յետոյ կամ այրել, կամ դէն ցցել:

Մէլիք Ֆրանգիւլը ներս մտաւ, խոնարհութեամբ գլուխ տուեց և կանգնեց ոտքի վրա: Իմամը խնդրեց նրան նստել: Մէլիքը գիտենալով մահմետական հոգևորականների սովորութիւնը, գնաց, նստեց կապերտի կտորի վրա:

Իմամը թողեց մէլիքին առանց ուշադրութեան, որպէս թէ նա չը կար և շարունակեց իր խօսակցութիւնը դէրվիշի հետ Լօկմանի և սատանայի մասին: Յետոյ նա անցաւ այն մ ա ջ ո ւ ն ի ն, որ պիտի պատրաստէր դէրվիշը նրա ծերութիւնը յետ դարձնելու և նրան մանկական ուժ և թարմութիւն պարգևելու համար:

Մէլիք Ֆրանգիւլը այն աստիճան անհանգիստ էր, կարծես, փշերի վրա էր նստած: Իմամի արհամարհանքը, նրա սառն ընդունելութիւնը սաստիկ վիրաւորեց նրան: Նա աւելի բարւոք կը համարէր, որ գետինը պատռվէր և իրան կուլ տար, քան այնպէս անպատիւ կերպով նստած լինէր պարսիկ կրօնաւորի սպասում, որ աւելի բաւականութիւն էր գտնում, խօսելով մի պըղծելի դէրվիշի հետ, քան հայ ժողովրդի մի նշանաւոր ներկայացուցչի հետ: Նա անհամբերութեամբ սպասում էր, որ իր վրա ուշադրութիւն դարձնեն, կամ գոնէ հարցնեն, թէ ինչու համար ես եկել: Նա մի քանի անգամ հազաց, մի քանի անգամ նստած տեղում այս և այն կողմը շուռ եկաւ, դարձեալ նրա վրա ոչ ոք ուշադրութիւն չը դարձրեց: Այդ անախորժ դրութիւնը սպանում էր նրան, մանաւանդ որ նկատում էր, երբ իմամին չիբուխ էին մատուցանում, նա դէրվիշի հետ փոփոխակի կերպով ծխում էր, բայց իրան ամենևին համեցէք չէին անում, որովհետև նրա անմաքուր շրթունքը կարող էր պղծել չիբուխը:

—Ո՛վ ուղղափառների սուրբերից ամենասուրբը, մէկ խնդիրք ունեմ, ասաց վերջապէս մէլիքը բացականչական եղանակով:

Քրիստոնեայ մէլիքի այս եղանակով դիմելը պարսից կրօնաւորին, բաւական հաճոյական երևեցաւ նրան, և ընդհատելով իր խօսակցութիւնը դէրվիշի հետ, հարցրեց.

—Ի՞նչ էք հրամայում:

—Քանի գիշեր է, պատասխանեց մէլիքը, ինձ անհանգստացնում է մի երազ, հէնց որ պառկում եմ, միշտ մի և նոյն երազն եմ տեսնում: Այդ երազի մեկնութիւնը ոչ ոք կարող է տալ ինձ, բացի ուղղափառների սուրբից, որի մօտ պահված են բոլոր գիտութիւնները, բոլոր երևելի և աներևոյթ էակների գաղտնիքները: Եթէ ձեր սրբութիւնը կը բարեհաճի, ես կը պատմեմ իմ երազը:

Իմամը թոյլ տուեց նրան պատմել, համեստութեամբ յայտնելով, թէ ինքը գիտութեան անսահման ովկիանոսից մի քանի կաթիլի միայն արժանացած է, բայց Աստուծոյ և մարգարէի օգնութեամբ կաշխատէ նրան բաւականացուցիչ բացատրութիւններ տալ:

Մէլիքը շարունակեց.

—Ինձ երևում էր, թէ գտնվում եմ մի դրախտի*) մէջ, որ զարդարած էր միշտ կանաչ ծառերով: Որքան նայում էի, վերջ և սահման չունէր այդ դրախտը: Որպէս ծառերը, որպէս ծաղիկները, այնպէս էլ մարդիկը այնտեղ վայելում էին յաւիտենական մանկութիւն: Ծերութիւնը, մահը և այն բոլոր չարիքները, որ ապականում են մարդու կեանքը, այնտեղ գոյութիւն չունէին: Այնտեղ թագաւորում էր անթառամ, անվերջ կեանք միայն: Տղամարդիկը նստած էին տերևախիտ արմաւենիների հովանու տակ, գոհարներով զարդարած օթոցների վրա, և թիկն էին տուած մախմուրէ բարձերին: Ամեն մի տղամարդի շուրջը պատել էին եօթանասունից աւելի դեռահաս աղջիկներ հրաշալի գեղեցկութեամբ: Նրանք հագուստի փոխարէն պատած էին սպիտակ ամպի նման թեթև և թափանցիկ մի նիւթով: Այդ նազելի արարածները ուրիշ հոգ չունէին, բացի զգվելուց և փայփայելուց այն տղամարդին, որին պատկանում էին: Նրանցից ոմանք, կպած նրա կուրծքին, սանրում էին նրա երկայն ծամերը և մազերը շարում էին մարգարիտներով. ոմանք աչքերին սուրմայ էին քաշում, կամ յօնքերը նախշում էին սևադեղով. մի խումբ երգում էր, միւսը ածում էր ոսկեայ քնարների վրա: Ծառերի ոստերից թռչունները ձայնակցում էին հրաշալի երաժշտութեանը: Այդ թռչունները այնքան գեղեցիկ էին, որոնց նմանը ես երբէք տեսած չէի. նրանց փետուրների վրա շողշողում էին ծիածանի բոլոր վառ գոյները: Նրանք լեզու ունէին, խօսում էին և հասկանում էին մարդու մտքերը: Այնտեղ բոլոր արարածները խօսում էին: Տեսնում ես, սիրուն այծեամը, ոսկեայ եղջիւրներով, մօտենում է քեզ և շնորհալի կերպով գլուխ տալով, ասում է՝ «սալամ ալէյքում» (խաղաղութիւն քեզ): Լեզու ունէին մինչև անգամ ծառերը և խօսում էին աւելի քաղցր, աւելի ճարտար, քան թէ հրեշտակները: Հարկաւոր չէր ձեռքը մեկնել և քաղել նրանց պտուղները, բաւական էր ցանկանալ միայն, և ահա բարձր արմաւենին խոնարհեցնում է իր ճիւղերը և դու քաղում ես, ինչ պտուղ որ կամենում ես. ուզում ես նարինջ—նա կը տայ քեզ, ուզում ես թուզ—նա կը տայ քեզ, ուզում ես անանաս—նա կը տայ քեզ: Մարդիկը կերակրվում էին գլխաւորապէս համեղ և անուշահոտ պտուղներով, որոնց տեսակներին թիւ և չափ չը կար: Նրանք խմում էին կաթ և մեղր, որ բղխում էին յստակ աղբիւրներից, և միլիօնաւոր վտակներով վազում էին ծաղիկների միջից, ընդունելով նրանց անուշհոտութիւնը: Բոլորը, ինչ որ ուտում էր, ինչ որ խմում էր մարդ, լուծվում էր նրա մէջ, գոլորշիանում էր, և վարդաջրի բուրեցող կաթիլների նման, աննկատելի կերպով շոգիանում էր նրա մարմնից: Այլ կերպ արտադրութիւն չը կար: Ապականութիւնը հեռու էր այնտեղից: Անարատ սրբութիւն, անվերջ երանութիւն, անսահման զուարճութիւն,—այդ էր թագաւորում այնտեղ: Մարդկանց սիրտը լի էր բաւականութիւններով, և հոգին ուրախ զուարճութիւններով: Միշտ, անընդհատ կերպով վայելում էին նրանք իրանց շուրջը պատած անսպառ բարութիւնները, բայց ոչ յագենում էին և ոչ ձանձրանում: Ամեն մի առարկայ նոր ուրախութիւն, նոր բերկրութիւն էր բաշխում նրանց: Միօրինակութիւն չը կար: Մի և նոյն առարկան ամեն մի բոպէ, ամեն մի վայրկեան առանձին կերպարանքով էր ներկայանում նրանց, և ամեն անգամ իր հետ բերում էր նոր հրապուրանք, նոր հրաշալիք: Գեղեցիկ, մշտադալար աղջիկները պահպանում էին իրանց յաւերժական կուսութիւնը, որպէս նրանց շըրջապատող քնքոյշ վարդերը, որոնք ոչ թառամում էին և ոչ փոխում իրանց գոյնը: Ժամանակը չէր հնացնում նրանց, այլ օր ըստ օրէ մանկացնում էր, բաշխելով նոր թարմութիւն, և նոր չքնաղութիւն: Նրանք բոլորը ծառայում էին տըղամարդերին: Տղամարդերից ամեն մէկը կարող էր ունենալ նրանցից, որքան և կամենար: Գիշեր կամ խաւար չը կար այնտեղ: Մանիշակագոյն պարզ երկնքից արեգակը մշտապէս թափում էր իր լուսափայլ ճառագայթները: Ամբողջ տարին տիրում էր կանաչ գարուն, և անձրևի փոխարէն հոտաւէտ ցօղը զովացնում էր ճոխ բուսականութիւնը: Մարդիկ այնտեղ հոգ կամ վաստակ չունէին. հրաշագործ բնութիւնը, ինքնայօրդոր կերպով, ինքն էր արտադրում ամենը, ինչ որ պէտք էր մարդուն: Ամեն կողմից, հրեշտակների հոգու հետ, հնչում էր գոհութիւն, սէր և խաղաղութիւն: Ամեն կողմից լսելի էր լինում օրհնութիւն և փառաբանութիւն Արարչին,

*) Ալասթու Արիստոտէլն է, իսկ Աֆլաթուն Պղատոնը:

*) Դրախտ և պարտէզ մի և նոյն նշանակութիւնն ունեն թէ մեր և թէ պարսից լեզուի մէջ:

հաշիւ տայ։ 750 մարկից աւելի ստացող բանւորների համար հիմնարկութիւնը ստանում է կէսը բանւորից և կէսը գործարանատէրից։ Երբ մի տարաբաղդութիւն է պատահում գործարանատէրը պէտք է երեք օրվայ ընթացքում յայտնէ տեղական պօլիցիային։ Իսկոյն քննութիւն է լինում և վնասված բանւորին վարձատրութիւն է տրվում։ Եթէ բանւորի անդամներից մէկը վնասվել է, հիմնարկութիւնը հոգում է բոլոր ծախսերը նրան բժշկելու համար և յայտնի վարձատրութիւն է տալիս մինչև առողջանալը։ Եթէ բանւորը դժբաղդ դէպքից իսկոյն մեռնում է, նրա ընտանիքը ըստանում է բանւորի տարեկան եկամուտի 10% թաղման համար և յայտնի վարձատրութիւն։ Եթէ բանւորը մեռնում է երկար հիւանդութիւնից յետոյ, հիմնարկութիւնը անում է բոլոր ծախսերը նրան բժշկելու համար, իսկ մեռնելուց յետոյ նրա ընտանիքին տալիս է նախկին ռոճկի $16\frac{2}{3}$%։ Եթէ բանւորը առողջանում է, բայց անկարող է շարունակել իր աշխատանքը, նրա վարձատրութիւնը մի անգամից տրվում է և այնուհետև բանւորը ոչինչ հաշիւ չի ունենայ հիմնարկութեան հետ։ Բանւորը, եթէ անբաւական լինի ապահովական ընկերութեան վճռից, կարող է գանգատվել դատարանին և հիմնարկութեան գործավարութիւնը ազատ կը լինի ամեն տեսակ հարկերից։

Այս նախագիծը բոլորովին նոր է և մինչև այժմ չէ պատահած ոչ մի պետութեան օրէնսդրութեան մէջ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Փարիզից լրագիրներին հեռագրում են. պարլամենտական շրջանների մէջ խօսում են, որ «Դեղին գիրքը» կը հրատարակվի յունվարի 27-ին, իսկ պատգամաւորների ժողովը յունական հարցը կը քննէ փետրվարի 3-ին։ Նոյն շրջանների մէջ հաւատացնում են, որ Թիւրքիան մտադիր է զիջել Յունաստանին Լարիսա, բայց Եանինա և Մեցօվօ կը պահի, որովհետև նրանք լեռնային գծի վրա են և բնական սահման են կազմում Թիւրքիայի և Յունաստանի մէջ։

—Վիեննայի կառավարչական շրջանները հաւատացնում են, որ պետութիւնները նոր բանակցութիւններ կը սկսեն Բ. Դրան հետ յունական խնդրի առիթով, բայց այդ բանակցութիւնները կօնֆերենցիայի ձև չեն ունենայ։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս օրերս մեծ հանդիսով կատարվեցաւ Լօնդօնի սինագօգայում Լէօպոլդ Րօդշիլդի պսակը օրիորդ Մարիա Պէրուջիի հետ Տրիէստից։ Հանդիսին ներկայ էին՝ Ուէլսի իշխանը, Բիկօնսֆիլդ և Լօնդօնի բարձր հասարակութեանը պատկանող շատ տիկիններ և պարոններ։ Պսակի հանդիսից յետոյ, որ կատարվեցաւ համեմատ հրէական ծէսերին, հանդիսականները հրաւիրվեցան փառաւոր նախաճաշիկի։ Իշխան Ուէլսի առաջարկեց նորապսակների կենացը, իսկ լօրդ Բիկօնսֆիլդ իշխան Ուէլսի կենացը։

* *

Նորերումս հրատարակվել է Էբերսի մի նոր րօման «Կայսր» վերնագրով։ Էբերս, Լայպցիգի համալսարանի եգիպտոլօգ պրօֆեսոր է և յայտնի է իր գեղեցիկ գրված եգիպտական կեանքից վերցրած պատմական վէպերով։ Նա մի քանի տարի անց է կացրել Եգիպտոսում, այդ երկրի հնութիւնները ուսումնասիրելու նպատակով։ Բացի վերև յիշված րօմանից, նա ունի էլի մի քանի գրւածներ, որոնցից գրականութեան մէջ յայտնի տեղ են բռնում «Եգիպտոսի թագաւորի աղջիկ» և «Քոյրեր» վերնագրով վէպերը։ Պատմութեան փաստերի ճշտութեան հետ նա միացնում է գեղարուեստական, հարուստ, կենդանի լեզու և վառվռուն երևակայութիւն, որով նա կարողանում է գեղեցիկ կերպով կենդանացնել ընթերցողի առջև մի օտար երկիր ու ժողովուրդ անցեալ դարերի իր բարք ու վարքի մէջ։ Ոչ մի պատմութիւն չէ կարող տալ այն հարուստ տեղեկութիւնները, որ Էբերս տալիս է իր րօմանների մէջ։ Նա յայտնի է և իր ուրիշ գիտնական, պատմական գրւածներով և դեռ երիտասարդ լինելով յոյս է տալիս մեզ որ նրա «Կայսր» րօմանը վերջինը չէ լինելու։ Բոլոր նրա գրւածները թարգմանված են այժմ ամեն եւրօպական լեզուներով։

* *

Այժմ Ֆրանսիայում հրատարակվում են 1880 լրագիրներ և ամսագիրներ, այդպիսով 20,000 կարդացողի վրա ընկնում է մի լրագիր, կամ ամսագիր։ Շվէյցարիայում 1,700 կարդացողի վրա մի թերթ։ Փարիզում հրատարակվում են 463 լրագիրներ և ամսագիրներ, որոնցից 70 կազմում են օրաթերթերը։ Փարիզի «Ֆիգարօ» թերթը հրատարակելով այս ստատիստիքական տեղեկութիւնները, նկատում է հեգնական ձևով. «Զարմանալի բան. այս ահագին քանակութեամբ տպված թերթերը կարդացվում են և դարձեալ գժերի թիւը այնպէս զգալի կերպով չէ աւելանում։ Այս հետևանքը մեզ պարզ ցոյց է տալիս մարդկութեան ուղեղի զօրութիւնը»։

* *

Այժմ Ադելինա Պատտին իր ամուսնու՝ պ. Նիկօլինիի հետ հիւր է Մադրիդի մէջ։ Թատրօնի գերեկտօրը հրաւիրելով դրանց բարեհնդանի ներկայացումների համար, պայման կապելու ժամանակ հետևեալ խօսակցութիւն է ունեցել հռչակաւոր երգչուհու հետ.—«Ի՞նչքան վարձ կը պահանջէք իւրաքանչիւր երեկոյի համար ձեր ամուսնու հետ միասին».—Տասն հազար ֆրանկ, յարգելի պարոն, եղաւ պատասխանը.—«Իսկ ի՞նչքան կը պահանջէք եթէ դուք մենակ երգէք, առանց ձեր ամուսնու»։—«Դարձեալ տասն հազար ֆրանկ» պատասխանեց Պատտին։

* *

Բերլինի վերջին ժողովրդագրութիւնից երևում է որ այժմ 1,120,000 Բերլինի բնակիչների վրա 60,000 հրէայ է գալիս։

* *

Փարիզի բօնապարտեան «Peuple Français» լրագրի խօսքերին նայելով ֆրանսիական նախկին կայսրուհին մշտապէս այժմ բնակվելով իր նոր Ֆօրնբօրօ-Գիլ կալուածքում, հրատարակում է իր սեփական ձեռքով գրած մի գիրք «Թագաժառանգի կեանքի և մահվան պատմութիւնը» վերնագրով, մինչև այժմ չը հրատարակված դօկումենտների հիման վրա։ Այդ գրքի տպագրութիւնից վերջը նա կը հրատարակի «Les notes de Napoleon III» վերնագրով մի հաւաքածու։ Նապօլէօնը իր ամբողջ թագաւորութեան ժամանակ սովորութիւն է ունեցել ամեն անցքերի մասին նկատողութիւններ գրել և երբ, սեպտեմբերի 4-ին հարկադրվեցաւ Տիւլերեան պալատից փախչել, կարողացել են և այդ թղթերը փրկել։ Ասում են, թէ այդ հաւաքածուի մէջ շատ տեղեկութիւններ կան, որոնք այժմեան հանրապետութեան մէջ գործող յայտնի անձինքների վատ կողմերն են մերկացնում։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

ԼՕՆԴՕՆ, 21 յունվարի։ Համայնքների ժողովի սպիկերը (նախագահը) յայտնեց, որ այսօր նա չէ կարող թոյլ տալ վիճաբանութիւնների շարունակելը։ Այդ յայտնութիւնը մեծ վրդովմունք գործեց։ Այնուհետև ժողովը ընդունեց Ֆօրստերի առաջարկութեան քննութիւնը և իսկոյն սկսեց առաջին ընթերցանութիւնը։ Հօմրուլերներից և ավտօնօմիստներից շատերը թողին ժողովի դահլիճը։ Գլադստօն ասաց, որ էգուց կը յայտնէ գեկուցումն վիճաբանութիւնները երկարացնելու մասին և կը պնդի, որ նրա վճիռը անյետաձգելի լինի։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 22 յունվարի։ „Голосъ“ լրագրին Խարկօվից հաղորդում են յունվարի 21-ից, որ Մեծ Իշխան Կովկասեան փոխարքան աջողութեամբ շարունակեց իր ճանապարհը դէպի Ս. Պետերբուրգ։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 15 յունվարի։ Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 95 ր. 37 կ., երկրորդ 93 ր. 37 կ., երրորդ 93 ր. 50 կ., չորրորդ 93 ր. 50 կ., ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 221 ր., երկրորդ 220 ր. 50 կ., արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 92 ր., երկրորդ 92 ր., երրորդ 91 ր. 87 կ., ոսկի 7 ր. 83 կ.։ Ռուսաց 1 ր. Լօնդօնի վրա արժէ 25,12 պէնս, ռուսաց 100 ր. Համբուրգի վրա 214 մարկ։

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

որ պատրաստել էր այդ բոլորը։ Այնտեղ չարութիւն, նախանձ, ատելութիւն չը կար։ Այնտեղ գայլը գառի հետ միասին էին ապրում։ Եւ ինչ առիթ ունէին կռւելու. ամեն ինչ առատ էր, ամեն տեղ տիրում էր անսահման լիութիւն։ Պէտք, կարիք կոչված բաները այնտեղ չը կային։ Ինչ որ ցանկանում էր մարդ,—աչքի առջևը պատրաստ էր։ Պէտք էր կամենալ միայն, իսկ կատարածը չէր յապաղում։

Մէլիք Ֆրանգիւլը իր պատանեկութեան հասակում, գերի ընկած լինելով Պարսկաստանում, երիտասարդութիւնը անցուցել էր Սպահան քաղաքի մէջ։ Այնտեղ մահմետականութիւն ընդունելով, ծանօթացաւ պարսից գրականութեան և լեզուի հետ։ Այդ հանգամանքները իմամին յայտնի չը լինելով, նա բոլորովին զարմացաւ, տեսնելով մի հայ, որ այնպէս գեղեցիկ լեզուով նկարագրում էր իր երազը։ Նա չը կարողացաւ համբերել, ընդհատեց նրա պատմութիւնը, ասելով.

—Երանութիւն եմ տալիս ձեզ, ով երջանիկ մարդ, որ դուք բախտ էք ունեցել տեսնել Մուհամմեդի դրախտը, որ նա պատրաստել է խլամի արդարների համար։ Դա մի հրաշալի նշան է, որով մարգարէն կոչում է ձեզ իր գիրկը, մասնակից անելու այն բոլոր բարութիւններին, որ ուղղափառները միայն իրաւունք ունեն վայելելու։

—Ես բոլորը չը պատմեցի ձեզ, տէր, պատասխանեց մէլիքը տխուր ձայնով,—լսեցէք, թէ նրանից յետոյ ինչ տեսայ։

Նա շարունակեց.

—Երբ ես հիացած, խորին հոգեզմայլութեան մէջ նայում էի այն անհուն վայելչութիւններին, յանկարծ ոգիներից մէկը մօտեցաւ ինձ, ասաց. «Ով մարդ, այստեղ անմաքուրների տեղը չէ, հեռացէք շուտով, այստեղ ապրում են սուրբերը միայն»։ Երբ ես փոքր ինչ յապաղեցայ կատարելու նրա հրամանը, նա բռնեց իմ մօրուքից, և հողաթափի հատի նման ձգեց օդի մէջ։ Նրա բազկի թափը այնքան սաստիկ էր, որ ես երկար մղվում էի օդի մէջ, թողնելով իմ ներքև լայնատարած ծովեր, ահագին լեռներ և ընդարձակ դաշտեր։ Վերջապէս ես ցած ընկայ մի անապատի մէջ, որ ծածկված էր վայրենի փշերով և ծակոտող տատասկներով։ Ոչինչ այնքան սիրտ ճընշող և տխուր չէր կարող լինել, որպէս այդ աւազոտ անապատը։ Դէպի որ կողմը և նայում էի, կեանքի նշոյլ չը կար։ Ամեն տեղ տիրում էր մեռելային ամայութիւն։ Միայն սև ագռաւները երբեմն խումբերով անցնում էին վերևից և իրանց զառն կանչիւնով աղմկում էին օդի մահահրաւէր լռութիւնը։ Նրանց ձայնը, կարծես, անէծքի հառաչանքներ լինէր, որ թափվում էր երկնքից, որպէս բօթաբեր աղաղակ։ Իմ սիրտը կտրատվում էր անհամբերութիւնից, շտապում էի անցնել, հեռանալ այդ անապատից։ Բայց նա վերջ և սահման չունէր։ Շուտով սկսեց ինձ պաշարել երկիւղը։ Դէպի ո՞ր կողմը գնամ, ինչ անեմ, մտածում էի ես։ Կէսօրվայ ժամն էր։ Արեգակը երկնքից կրակ էր թափում։ Գետինը, որի վրա կանաչ բուսականութեան ոչ մի հետք չը կար, տաքացած էր, ինչպէս շիկացրած երկաթ։ Ամբողջ տարածութիւնը, կարծես, դարերով ջուր չէր տեսած, և պապակվում էր ծարաւից։ Այնտեղ տեսնում էի ես կմախքի նման նիհար մարդիկ, որ թափառում էին անապատի մէջ։ Կարծես, արիւն կոչված բանը չը կար այդ ողորմելի արարածների մէջ։ Կիսամերկ, պատառոտած հագուստով, բոբիկ ոտներով թափառում էին նրանք տատասկների մէջ։ Մարմնացած չքաւորութիւնը, իր բոլոր սոսկալի տառապանքներով, միայն կարող էր նրանց նման լինել։ Մի յաւիտենական անէծքով դատապարտված, այդ խեղճ մարդիկը, բահի և արօրի փոխարէն, իրանց ճանկերով փորում էին կարդացած երկիրը, ցանում էին նրան և ջրում էին իրանց արտասուքով։ Երկինքը անձրև չէր տալիս և ոչ երկիրը բղխեցնում էր աղբիւրներ։ Հողը մերժում էր նրանց ցանքը և իր արգանդի մէջ խեղդում էր ծլած սերմերը։ Իսկ այդ թշուառները դատապարտված էին գործելու, միշտ, անդադար գործելու, թէև առանց վաստակի, առանց արդիւնքի։ Աշխատութեան ծանրութեան մէջ նրանք կատարելապէս անասնացել էին. մարդկային շնորք չէր երևում նրանց մօտ։ Նրանց արևակէզ զաւակները, մրջիւնի նման սփռված էին անապատի մէջ, բոյսերի արմատներ էին հանում երկրից և նրանով էին յագեցնում իրանց քաղցը։ Ոչինչ չէր կարող այնքան ողորմելի, այնքան անբախտ լինել, որպէս այդ մերկ մանկտին, որոնց մոխրագոյն դէմքերի վրա ամենևին կեանքի նշոյլ չը կար։ Աւելի թշուառ էր կնիկների դրութիւնը։ Այդ ըստրուկները մի րոպէ հանգստութիւն չունէին։ Աշխատութեան մէջ նրանք այն աստիճան կոշտացել, կոպտացել և վայրենացած էին, որ կորցրել էին բոլորը, ինչ որ կանացի է, ինչ որ քնքոյշ ու գեղեցիկ է։ Մանկահասակը չէր որոշվում պառաւներից, բոլորը մաշվել, թառամել էին վաղահաս ծերութեան մէջ։ Հագուստ չունէին նրանք, իրանց մերկութիւնը ծածկել էին գազաններ[illegible] մորթիներով։ Կարծես, մի աներևոյթ ձեռք անգթաբար ճնշում էր, հալածում էր, տրորում էր այդ խղճալի հասարակութիւնը։ Բայց ո՞րքան մեծ եղաւ իմ սարսափը, երբ նոյն թշուառ կընիկների թւում գտայ իմ կնոջը և նոյն անբախտ մանուկների մէջ տեսայ իմ զաւակներին։ «Այստեղ ինչ էք շինում» հարցրի ես։—«Մեզ այստեղ բերեցին»... պատասխանեցին նրանք արտասուքը աչքերում և ընկան իմ գիրկը։ Ես չը կարողացայ երկար հարց ու փորձ անել նրանցից, որովհետև իսկոյն յայտնվեցաւ մի մարդ գազանային դէմքով և մորակի հարուածներով քշեց նրանց դէպի անապատը, ասելով. «գործեցէ՛ք, անպիտաններ»... Ես պատրաստվում էի յարձակվել նրա վրա, բռնել, կտոր-կտոր անել, որ իմ աչքի առջև այնպէս բարբարոսաբար տանջում էր իմ զաւակներին,—բայց յանկարծ զգացի իմ մէջքի վրա մորակի մի սաստիկ զարկ և լսեցի նրա բռնաւորի հրամանը. «դէ՛, դուք էլ»... և նա ձեռքով ցոյց տուեց անապատը։ Ես զարթեցայ, բայց ինձ թւում է, որ հէնց այս րոպէիս զգում եմ մէջքիս վրա նոյն մորակի դառն ցաւը և դարձեալ լսում եմ նրա սպառնական խօսքերը...

Մէլիքը վերջացրեց. մի քանի վայրկեան վրանի մէջ տիրեց խորին լռութիւն, որը ընդհատվեցաւ իմամի վարդապետական բացատրութիւնով.

—Այդ անապատը ներկայացնում է այն կայարանը, ուր պիտի տարվին «գաւուրների» զաւակները մահից յետոյ։ Այդ դեռ «ջհաննամի» (գեհենի) նախադաւիթն է, եթէ դուք մի փոքր առաջ գնայիք, պիտի տեսնէիք «մազէ կամուրջը» և նրա տակից հոսող հրեղէն գետը, որ թափվում է դժոխքի մէջ և այնտեղ ձևացնում է մի լայնատարած ծով։ Հրեղէն ալիքների մէջ դուք կը գտնէիք «գաւուրների» ամբողջ հասարակութիւնը և գուցէ կը ճանաչէիք ձեր ազգակիցներից շատերին, որոնք մարգարէի սուրբ հաւատը թողնելով, հետևեցին մոլորութիւնների, և ժառանգեցին Աստուծոյ բարկութեան հետ նրա յաւիտենական տանջանքը։ Բայց Աստուած չէ կամենում, որ դուք մոլորեալների ճանապարհով գնաք, և այդ երազը մի նշան է, որով նա հրաւիրում է ձեզ դէպի ուղիղ ճանապարհը, որ տանում է դէպի արդարների յաւիտենական երանութիւնը, որին արժանացաք աչքով տեսնել ձեր երազի սկզբում։

—Ես մի մեղաւոր մարդ եմ... պատասխանեց մէլիքը ցաւալի ձայնով,—ես զգում եմ իմ բոլոր մեղքերը...

—Մեր օրէնքով, ասաց իմամը լուրջ կերպով,—եթէ «գաւուրներից» մէկը կընդունէ մուսուլմանների կրօնը, ոչ թէ նրանից, այլ և նրա զաւակներից մինչև եօթն սերունդ մեղք չի պահանջվի։ Նրանք կը վայելեն ամենապատուական տեղը Մուհամմէդի դրախտի մէջ։

Մէլիքի դէմքի վրա վազեց ուրախութեան նըման մի բան, և մօտենալով իմամին, ձեռքը մեկնեց, բռնեց նրա ձիւնի նման սպիտակ հագուստի փէշից, և համբուրելով ասաց.

—Ձեզանից է կախուած իմ փրկութիւնը, տէր, մի թողէք ողորմելոյս կորչիլ։

—Ձեր փրկութիւնը խիստ դիւրին է, պատասխանեց իմամը նոյնպէս ուրախանալով,—առայժմ բաւական է միայն, որ դուք կարդաք «վըկայութեան հանգանակը» *) և ընդունէք խլամը, իսկ վաղը մենք կը կատարենք թլփատութեան խորհուրդը։

—Ես պատրաստ եմ։

Իմամը սկսեց նրան բառ առ բառ թելադրել «վկայութեան հանգանակի» արաբական խօսքերը և մէլիքը դպրոցական աշակերտի նման կըրկնում էր։ Երբ վերջացաւ, իմամը գրկեց նրան, և համբուրելով ասաց.

—Այժմ դուք իմ աչքի լոյսը և իմ եղբայրն էք և կարող էք նստել իմ մօտ, իմ օթոցի վրա։

Պիղծ «գաւուրը» մի քանի արաբական բառեր արտասանելով, դարձաւ մաքուր, անարատ մուսլիման։ Այժմ իմամը ոչ միայն տալիս էր նրան իր չիբուխից ծխել, այլ պահեց իր մօտ, միասին ընթրիք վայելեցին, և գիշերը մնաց իմամի վրանում, պառկելով նրա հանդերձատնից բերված մաքուր անկողնի մէջ, որին ոչ մի «գաւուրի» ձեռք չէր դիպել։ Այդ բոլոր գործողութիւնների ժամանակ դէրվիշը լուռ էր և մի առանձին արհամարհանքով նայում էր հայ մէլիքի վրա, դըժուարանալով հաւատալ նրա անկեղծութեանը։ Մէլիքին ճանաչում էր նա. տեսել էր նրան Պարսկաստանի մի հեռաւոր քաղաքում... և գիտէր նրա բոլոր գաղտնիքները...

(Կը շարունակուի)

*) Քալմէյի շահադաթ։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԻՆՉ Է ՊԱՏՃԱՌԸ ՈՐ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱԳԱԶԻՆԸ ծախում է այժմ այնքան մեծ քանակութեամբ թէյ և այլ ապրանքներ: Որովհետև այդ մագազինը ստանում է թէյ ուղղակի պլանտատօրներից, առնում է բոլոր ապրանքները ուղղակի գործարաններից և բաւականանում է փոքր շահով: Այժմեան իսկ տարեկան առևտուրը 50,000 փունտ թէյ առաջին սկզբունքի, կանխիկ և շօշափելի, մուրաբա և կոնֆէկտներ 25% աժան կծախ, քան թէ ամեն տեղ, անկողիններ, հրացաններ, ռեվօլվերներ, կոլպէկներ, մատուցարաններ, ամաններ, դանակներ, գդալներ, թէյամաններ, բաժակներ, թամբեր, զուլպաներ կանանց և տղամարդկանց, թաշկինակներ, մակինտօշներ, կոճակներ, թուղթ, մատիտներ, ծխախոտներ, գրիչներ ամեն ձեռքի համար և այլն, 20 մինչև 40% աժան է ծախ քան թէ ուրիշ տեղ: Ապրանքները զուլլերում. 100—38

ՄԻ ՎԱՐԺՈՒՀԻ

Որ էր ՈՒՍՄԱՆ ընծայքը առաջին է ՄԱՐԻԻՆՍԿԱՅԱ իգական ԳԻՄՆԱԶԻԱՅԻ մէջ և մի քանի ՏԱՐԻ ԴԱՍԱՏՈՒԹԻՒՆ է արել, կամենում է ԴԱՍԵՐ ունենալ կամ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻՆ տուած դասերը ԿՐԿՆԵԼ ՏԱԼ: Հասցէն թողնել „ՄՇԱԿԻ“ ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆԸ: 1—10

Անգլիական խանութի մէջ ծախվում են ՌԵՎՕԼՎԵՐՆԵՐ, որոնցով մի անգամից կարելի է 20 ԱՆԳԱՄ ԱՐՁԱԿԵԼ, խիստ քանիքով 1 ր. 50 կ.: Մի և նոյն տեղը ամեն տեսակ անգլիական գնդակ միւս տեղերից 30% էժան արծախուում գալ երէյ: 12—12

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆ լաւ վկայագիր մի հայ է հարկաւոր, նոյնպէս և մի ՎԱՐԺՈՒՀԻՉՆ լաւ վկայագ. դիմել „ՄՇԱԿԻ“ խմբագրատունը: 5—8

Ա. ՊՐԻԳՈՆՈՎԻ ԵՒ ՇԱՀՆԱԶԱՐՈՎԻ ԲԱՆԿԱՅԻՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ գնում է և ծախում է ներքին 5% առաջին և երկրորդ ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ ՏՈՄՍԱԿՆԵՐԸ, առաջադրվում է նրանց ռնելը դէմ և պարտք է տալիս 205 ր. տարեկան 7½%: Գրասենեակը գտնվում է Սերգիեվսկայա փողոցի վրա, ՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ բաժնի հանդէպ, տուն Ա. Պրիգոնովի: 2—2

ОТКРЫТА ПОДПИСКА
НА 1881 ГОДЪ (4-й ГОДЪ ИЗДАНІЯ)
НА ЕЖЕДНЕВНУЮ ГАЗЕТУ
„ТИФЛИССКІЯ ОБЪЯВЛЕНІЯ“

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

Въ Тифлисѣ, съ доставкою на домъ, на годъ.......... 3 руб.
„ „ „ на ½ года.......... 2 „ 50 к.
Иногороднымъ съ пересылкою на годъ.......... 5 „
„ „ „ на ½ года.......... 4 „

Подписка принимается въ Тифлисѣ, въ конторѣ редакціи, НА ДВОРЦОВОЙ УЛИЦѢ, въ домѣ САРАДЖЕВА, съ 9-ти утра до 8-ми часовъ вечера.

6—6

ՀՆՄՈՐՕՒԴՆԿԱՆ ԹՈՒՍՆԿԱՆ ՀԵԳԼՆԻՒԹ փորձված և առաջարկված պրոֆէսոր բժշկ ԿՐՆՏԿՕՎՍԿՈՒՑ շատ գեղեցիկ միջոց է ՍՏՆՄՈՒՔՍԻ ՋՆՆԱՋՆՆ ՑԱՒԵՐԻ դէմ, մաքրում է և շատացնում է ԱՐԻՒՆԸ, վերականգնում է ՄՆՐՄՆԻ ընդհանուր հարմոնեան, մանաւանդ առաջարկվում է Հիմորոյ և Իպախօնդրիա ՀԻՒՆԴՈՒԹԵՆՆ դէմ: Մի շիշը, գործածելու ԽՐՆՏՆԵՐՈՎ 1 ր. 80 կ.: Օտարաքաղաքցիք ուղարկում են ՓՕՍՏԻ ծախսը: Ծախվում է Ռուսաստանի ԲՈԼՈՐ ԴԵՂՆՏՆՆՆԵՐԻ մէջ և դեղերի պահեստների մէջ: Պահեստը Մոսկվայումն է, Ն. Մաւէնմէյնի մօտ, Տվերսկայա փողոց: Կիշինեօվի մէջ Կայուշանսկու և Բրայունշտէյնի մօտ: Վարշավայի մէջ Ա. Ֆ. Գալլէի մօտ: 6—25 (5)

Վերականգնելով ՄԱԿ-ՄԱՍՏԵՐ, մազերը ամրացնող և նրանց ԲՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ վերադարձնող՝ գինը 2 ր. շիշը, ՓՈՍՏԱՅՈՎ ուղարկած 2 ր. 49 կոպ: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ խանութի մէջ:

Մի և նոյն տեղը ԽԻՆԱՅԻ ԻՒՂ, մազերը ամրացնելու համար, 1 ր. տեսակ ձեռքի գլխացավի դէմ, ՏՈՒԱԼԵՏԻ ՍԱՊՈՆ և հոտաւէտ ջուր և այլն: 8—100

Չը նայելով մաքսի անխտրական ապրանքները առաջվայ գներով էր ծախվում ԿՈՆԳՕ-ԹԷՅ 1 ր. 5 կ. և 1 ր. 10 կոպ., շատ լաւ ՄՕՆԻՆԳ 1 ր. 20 կ. և 1 ր. 40 կ., հիանալի ԿԱՅՍԱՐԻ 1 ր. 60 կ. և 1 ր. 80 կ. և ԱՄԵՆԱԼԱՒ ԹԷՅ 2 ր. առանց թղթի: Անգլիական բեռլերներ 4 ր.—40 ր. և հրացաններ 20 ր.—200 ր. Անգլիական խանութի մէջ. գործադրութեան ԲԱՐՍԵՒԻ ԹԱՄԲԵՐԸ, ձեռնոցի ԿՈՂՊԷՔՆԵՐԸ, ՏաՊյոր ԳՐԻՉՆԵՐԸ և ՀՈՏԱՒԷՏ ԹԷՅԻ ՖՈՒՆՏԸ ՊԱՏՈՒԱԿԱՆ ԹԷՅԱՄԱՆՈՎ 1 ր. 65 կ. և ամենալաւը 2 ր. 30 կ. Անգլիական խանութի մէջ: Ամեն հագուստ 15 ր., կոնֆեկտներ 60 կ. ֆու.: 8—100

Ներկայ ՅՈՒՆՎԱՐ ամսի 7-ից ԳՈՆԻՆԻԵՆ հրապարակի վրա, ԳՕԳՖՐՈՒԵ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԻ ՑԻՐԿԻ մօտ բացել եմ ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶԱԿԱՆ ԴԻՀԼԻԶ մարմնամարզական վարժութիւնների համար առաւօտեան 8 ժամից մինչև երեկոյեան 10 ժամը: Մարմնամարզութիւն կարող են անել մարդիկ ԽԻՍՏ ՔՆՉԻՒՐ ՍՐՏԻ ԵՒ ՀԻՒՍԻԿ: ՊԱՐՍՊԱՆՆԵՐԻ մանրամասնները կարելի է իմանալ ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶԱԿԱՆ ԴԻՀԼԻԶԻ գրասենեակի մէջ առաւօտեան 10—12 ժամը: Դահլիճի մէջ կարելի է սովորել ԿԱՆԻՕԿՆԵՐՈՎ պարել, ՎԵԼՕՍԻՊԵԴՕՎ վարել և սովորել ՍՆՆԴԱՊԱՀԱԿԱՆ արհեստը:

ՅՈՎՍԷՓ ԼՕՊԵՍ

4—6

Առնում են ամեն տեսակ ՋՈՒԳՈՒՆԻ և ՊՂՆՁԻ կտորտանքներ, Գէորգեան եկեղեցու մօտ, ՄԴԻՎԱՆԻԻ տանը Կախէթու գինիների մարանում: 5—25

ԹԻՖԼԻՍԻ ԿԱՇՈՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ
Բաց անելով իր բոլոր արդիւնաբերութիւնների պահեստը Միջի փողոցի վրա կաժեվնայա կարգում քարթվելովի տանը, պատիւ ունի առաջարկել պ. պ. առևտրականներին և գործածողներին ամեն տեսակ պադօշի, ձիու, բուֆտի և օպօյկի ապրանքներ, նոյնպէս և վիրեաժկաներ, գալովկաներ, սիրոմեատնի կաշիներ, թամբի և մեքենաների ըէմեններ: Ծախվում են գործարանի գներով: 12—20

Ա Ն Գ Լ Ի Ա Կ Ա Ն   Մ Ա Գ Ա Զ Ի Ն Ո Ւ Մ

Հաւնմատեցէք թէյի փունտը	1 ր. 5 կ.	Մոսկվայից բերվող թէյի հետ	ֆ. 1 ր. 30 կ.
— — —	1 ր. 10 կ.	— — — —	ֆ. 1 ր. 40 կ.
— — —	1 ր. 20 կ.	— — — —	ֆ. 1 ր. 60 կ.
— — —	1 ր. 40 կ.	— — — —	ֆ. 1 ր. 80 կ.
— — —	1 ր. 60 կ.	— — — —	ֆ. 2 ր. —
— — —	1 ր. 80 կ.	— — — —	ֆ. 2 ր. 50 կ.
Ամենալաւը — —	2 ր. —	— — — —	ֆ. 3 ր.

27—100

ԻՒԼԻՈՒՍ ԳՐԷՑԻ Վ ԿԱՅԱԿԱՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՄԻՋՈՑ (դեղ) **ՈՍԿՐԱՑԱՒԻ ԵՒ ՌԵՎՄԱՏԻԶՄԻ** դէմ: Ամենալաւ օգնող միջոց է, որ կարելի է հեշտութեամբ և առանց ցաւի գործ դնել ամեն տեսակ **ՈՍԿՐԱՑԱՒԻ ԵՒ ՌԵՎՄԱՏԻԶՄԻ** դէմ, մանաւանդ ոտների և ձեռների ցաւի և մարմնի զանազան մասերի կծկման՝ դէմ, միակողմանի գլխացաւի (միգրէնի) դէմ, գլխի կծկման դէմ և մինչև անգամ **ԿՐԿՆՎՈՂ ՋԵՐՄԻ** դէմ, սրտի ախերի և կրծքի բորբոքման դէմ, ռեվմատիզմի հետևանքների դէմ նոյնպէս և արտասահմանեան ջրերից լուացողների համար: Վկայականի միակ տէրը Իւլիուս Գրեց, Վիեննա, II Prater strasse № 49. Ծախվում է 4 ռուբլի գործածութեան խրատներով Ռուսաստանի բոլոր դեղատունների մէջ: Գլխաւոր պահեստը Մոսկվայի Ր. Կեօլեր և ընկ. խանութի մէջ, Նիկօլսկայա փողոցի վրա: Փօստային ծախսի համար 40 կ. է ուղարկվում: 18—25 (3)

Բացվում է Թարմ ՍԵՐՄԵՐԻ դէպօ (պահեստ) Շաղէնօվի քարվանսարայում № 19, Բաղդախանայի հանդէպ: Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել նոյն հասցէով: 10—10

VICHY

Складъ въ ПАРИЖѢ,
22, бульваръ Монтмартръ.

PASTILLES DIGESTIVES, приготовленныя въ Виши изъ соли, добываемой изъ особенныхъ источниковъ, весьма пріятны на вкусъ и хорошо дѣйствуютъ противъ тошноты и труднаго пищеваренія.

SELS DE VICHY POUR BAINS. Одинъ свертокъ для ванны лицамъ, не могущимъ лечиться въ Виши.

Во избѣжаніе поддѣлки, требовать на всѣхъ марку.

Компаніи.

Թիֆլիսում Ցուրինովի մօտ:

ԼՕՆԴՕՆԻ ԽԱՆՈՒԹ, ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ՏԱԿ բացված է ծախելու համար իսկական, լաւ **ԹԷՅԵՐ** և այլ **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ**, օրինակ, **ՀՐԱՑԱՆՆԵՐ, ՌԵՎՕԼՎԵՐՆԵՐ, ԿՈՂՊԷՔՆԵՐ**, ամաններ, **ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ**, դանակներ, գդալներ, **ԹԷՅԱՄԱՆՆԵՐ**, շօկոլադ, **ԿԱԿԱՕ**, հոտաւէտ ջրեր, **ՍԱՊՈՆ**, թաշկինակներ, **ԳՈՒԼԲԱՆԵՐ**, թուղթ, մատիտներ, **ԳՐԻՉՆԵՐ**, թամբեր, սուկրիս: Ջրթաց լինող **ՊԱԼՏՕՆԵՐ**, մակ-ինտօշներ: Հավաննայի իսկական **ՍԻԳԱՐԱՆԵՐ** և անգլիական կոնֆեկտներ:

8—100